

МАСОНСТВО І ДЕКАБРИСТИ В УКРАЇНІ. ПОЛЬСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ

ЗАВДАННЯ УРОКУ

- ? Розкрити причини поширення західноєвропейських революційних ідей в Україні та створення масонських лож в Україні;
- ? Проаналізувати діяльність декабристів в Україні та історичне значення їх діяльності для України;
- ? Довести, що польське повстання 1830 – 1831рр. мало антиколоніальний та антифеодальний характер;
- ? Вчитися встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, працювати з документами, робити висновки та узагальнення.

ПЛАН ВИВЧЕННЯ

- ? Поширення західноєвропейських революційних ідей в Україні.
- ? Масонство в Україні.
- ? Діяльність декабристів в Україні.
- ? Пропаганда волелюбних ідей у навчальних закладах.
- ? Польське повстання 1830 – 1831рр. та Україна

ОПОРНІ ПОНЯТТЯ І ДАТИ

? Опорні поняття:

? Масонство;

? Декабристи;

? Федерація.

? Опорні дати:

? **1818 – 1819** – діяльність масонської ложі «Любов до істини»;

? **1816 – 1825** – діяльність декабристських організацій;

? **29.12.1825 – 03.01.1826** – повстання

Чернігівського полку;

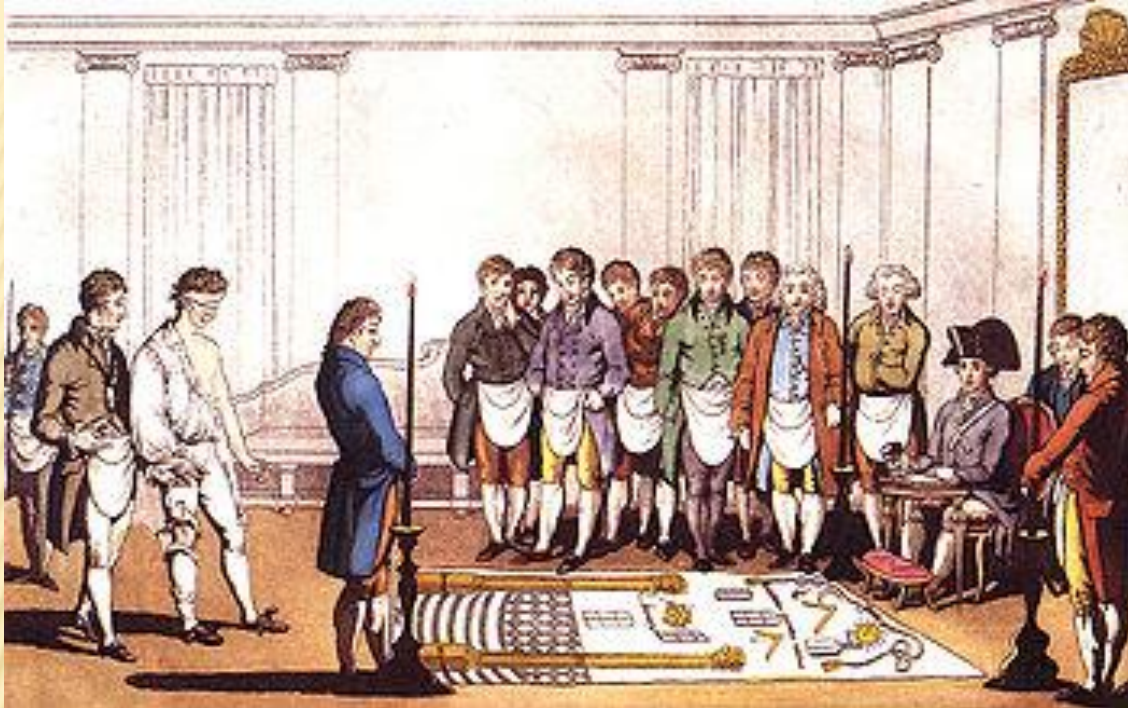
? **1830 – 1831** – польське

ПРОБЛЕМНЕ ЗАВДАННЯ

- ? Якими причинами можна пояснити наявність в Україні російської та польської течій у суспільно – політичному русі?
- ? Чи правильно буде стверджувати, що вони користувалися масовою підтримкою українського населення?

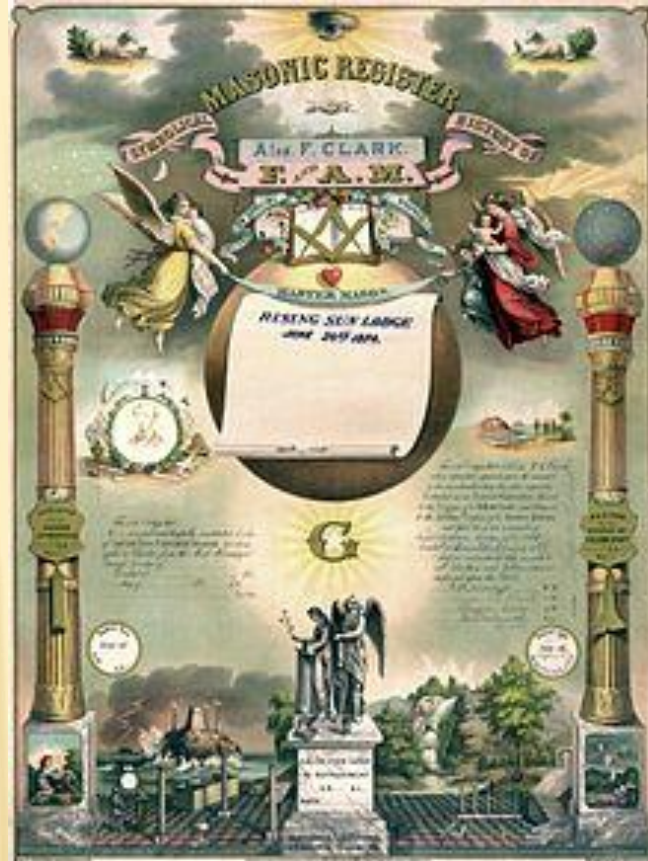
АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ? 1. До складу яких держав входили українські землі на початку XIX ст.?
- ? 2. Представники яких національностей проживали на території України? В якій кількості?
- ? 3. Чи розвивався в Україні на початку XIX ст. український національний рух? Які завдання він перед собою ставив?

Обряд посвячення

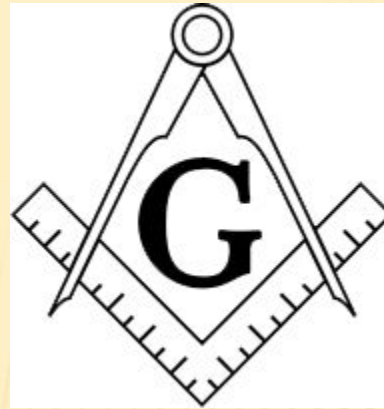
Масонство (франкмасонство фр. *Franc-maçonnerie*, англ. *Freemasonry*, «вільне мулярство») — морально-етичний рух у вигляді закритої організації. Найбільш поширене означення масонства — це «система моралі, викладена в алегоріях та проілюстрована символами»; також — всесвітнє братство, всесвітній Орден: масони — це члени духовно-етичних організацій «вільних каменярів»

Сертифікат (диплом) майстра-масона, подібні документи видавалися (іноді видаються й зараз) після піднесення члена ложі в 3-ю ступінь.

МАСОНСТВО (к. XVIII ст. – в Україні)

Головна ідея:
«Увесь світ — це одна велика республіка, де всі народи — одна сім'я»;
основне гасло:
«Свобода, Рівність, Братерство».

Символ вільних каменарів

Масонська символіка

Організації – ЛОЖІ «Понт Євксинський» (Одеса), «Любов до істини» (Полтава), «Об'єднання слов'ян» (Київ), «Малоросійське таємне товариство» (Київ, Полтава, Чернігів)

скасування кріпацтва, самодержавства, виступали проти національного гноблення. Серед масонів поширювалися ідеї слов'янської федерації і державності України.

Організації зазнали переслідувань уряду

«Любов до істини»(м.Полтава)

```
graph TD; A[«Любов до істини»( м.Полтава )] --> B[1818 - 1819]; A --> C[І.Котляревський, С.Кочубей, В. Лукашевич]; A --> D[Національний склад - українці]; A --> E[Соціальний склад – місцеві урядовці, поміщики]; A --> F[Дослідження минулого України, піднесення свідомості українського дворянства];
```

1818 - 1819

І.Котляревський, С.Кочубей, В. Лукашевич

Національний склад - українці

Соціальний склад – місцеві урядовці, поміщики

Дослідження минулого України, піднесення свідомості українського дворянства

Масонський рух

- ✧ Масонські ложі
- Друзі природи
- Назви окремих лож
- ▲ "Малоросійське таємне товариство" (1821 р.)

1. Хто такі масони? Коли і як з'являються в Україні масонські організації?
2. Якими були особливості діяльності масонів в Україні, порівняно з країнами Європи?
3. Як ви думаєте, чи мала якесь значення діяльність масонських організацій в Україні для розгортання українського національного руху? Відповідь обґрунтуйте.

«Союз порятунку» (1816)

«Союз благоденства» (1818)

«Північне товариство» (1821)

«Південне товариство» (1821)

У Росії скасовувалося кріпацтво і самодержавство.

- Росія перетворювалася у федеративну державу, поділену на 13 штатів, проголошувалася конституційна монархія.**
- На території України утворилося б три держави: Українська (столиця — Харків), Чорноморська (Київ), Бузька (Одеса).**
- Влада в цих державах повинна належати урядовим зборам, обраним на основі майнового цензу.**

«Руська Правда» Павла Пестеля

«...Володіти іншими людьми як власністю своєю, продавати, закладати, дарувати в спадщину людей, подібно до речей, використовувати їх за власною сваволею без попередньої з ними угоди і єдино тільки для власного свого прибутку, вигоди, а іноді і примхи є справа ганебна, супротивна людству, супротивна законам природним, противна святій вірі християнській, противна, нарешті, заповідній волі всевишнього, який гласить у Святому Письмі, що люди перед ним усі рівні і що одні лише діяння їх і добродійності ними роблять.

І тому не може далі в Росії існувати дозвіл одній людині мати і називати іншу своїм кріпаком. Рабство повинне бути рішуче знищено, і дворянство повинне неодмінно відмовитися від мізерної переваги володіти іншими людьми...

Увесь російський народ складає один стан — громадянський; всі сучасні стани знищуються і зливаються в один стан — громадянський. Всі різні племена, з яких складається Російська держава, визнаються російськими і, складаючи різні свої назви, становлять один народ російський...

Постановляється корінним законом Російської держави, що будь-яка думка про федеративний устрій відкидається цілком як найзгубніший злочин і найбільше зло. Уникати належить усього того, що безпосередньо чи опосередковано, прямо чи непрямо, відкрито чи таємно до такого устрою держави вести б могло».

Завдання

- 1. Які основні положення цього документа?**
- 2. Яким бачив майбутнє Росії Павло Пестель?**
- 3. Яким чином він прагнув вирішити національне питання? Чи згодні ви з його пропозицією?**

Павло Пестель

Сергій
Муравіов-Апостол

Михайло
Бестужев-Рюмін

Україна в програмному документі «Південного товариства»

Унітарна
республіка

Однопалатний
парламент

Самостійність і
незалежність
України не
визнавалася

Скасування
кріпосного
права

Перша сторінка
«Руської правди»

**Товариство об'єднаних
слов'ян
1823**

Скасування кріпацтва,
повалення самодержавства,
подолання деспотизму
панівного режиму.

Звільнення слов'янських
народів та створення
федерації усіх слов'янських
республік.

Україна поряд з іншими слов'
янськими республіками
входить до складу цієї
федерації.

Очолюватиме слов'янську
федерацію парламент, а
кожний народ отримує
самоврядування

Прочитайте уривок «Православного катехізису» декабристів.

Запитання: Що значить бути вільним і щасливим?

Відповідь: Без волі немає щастя. Святий апостол Павло говорить: «Ціною крові куплені ви і не будете рабами іншим людям».

Запитання: Чому ж руський народ і руське воїнство нещасні?

Відповідь: Тому що царі викрали в них волю.

Запитання: Отже, царі чинять усупереч волі Божій?

Відповідь: Так, звичайно. Бог наш сказав: «Вищий за вас нехай буде вам слуга, — а царі тільки тиранять народ».

Запитання: Чи повинні ми підкорятися царям, якщо вони діють усупереч волі Божій?

Відповідь: Ні! Христос сказав: «Не можете ви Богові робити [одночасно] і мамоні; від того руський народ і все руське страждають, що підкоряються царям».

- Які аргументи використовували декабристи, залучаючи на свій бік селянство?
- Як ви думаєте, чому селяни не сприйняли їхні аргументи?

Причини поразки виступів декабристів

```
graph TD; A[Причини поразки виступів декабристів] --> B[Відсутність єдиного центру і керівництва повстанським рухом;]; A --> C[непідготовленість виступів;]; A --> D[відсутність підтримки з боку народних мас]; A --> E[повільність і нерішучість у діях повсталих;]; A --> F[відсутність єдності у лавах декабристів, розбіжності у їхніх поглядах;];
```

Відсутність єдиного центру і керівництва повстанським рухом;

непідготовленість виступів;

відсутність підтримки з боку народних мас

повільність і нерішучість у діях повсталих;

відсутність єдності у лавах декабристів, розбіжності у їхніх поглядах;

- Діяльність декабристів**
- Перша відома опозиційна організація офіцерів "Залізни перстені" (1815 – 1816 рр.)
 - "Союз благоденства" (1818 – 1821 рр.)
 - Управи Місцеві осередки
 - Південне товариство (1821 – 1825 рр.)
 - Тулчин Директорія Управи Київ Місце з'їздів (1822–1825 рр.)
 - Переговори про спільні дії представників Південного товариства і "Польського патріотичного товариства" (1824 р.)
 - Район повстання Чернігівського полку (29.XII.1825 р. – 3.I.1826 р.)
 - Центр діяльності "Товариства об'єднаних слов'ян" (1823–1825 рр.)
 - Місця з'їздів і переговорів про входження "Товариства об'єднаних слов'ян" до Південного товариства

Опрацювати п.4 §8 і дайте відповіді на запитання:

1. Чому, незважаючи на жорстоке придушення повстання декабристів, в Україні не припинилася діяльність таємних гуртків?
2. Що було покладено в основу діяльності таємних гуртків у вищих навчальних закладах?

Пропаганда волелюбних ідей у навчальних закладах

Гурток студентів Харківського університету
(1826 – 1827 рр.)

Гурток професорів і студентів Гімназії вищих наук
(1827 – 1830 рр.)

Польське повстання 1830–1831 рр. та Україна

Початок

Листопад 1830 р.

повстання

Територія

Польща, Литва, Білорусія, Правобережна Україна

Мета

- Ліквідація російського гніту;
- національне відродження Польщі

Гасло

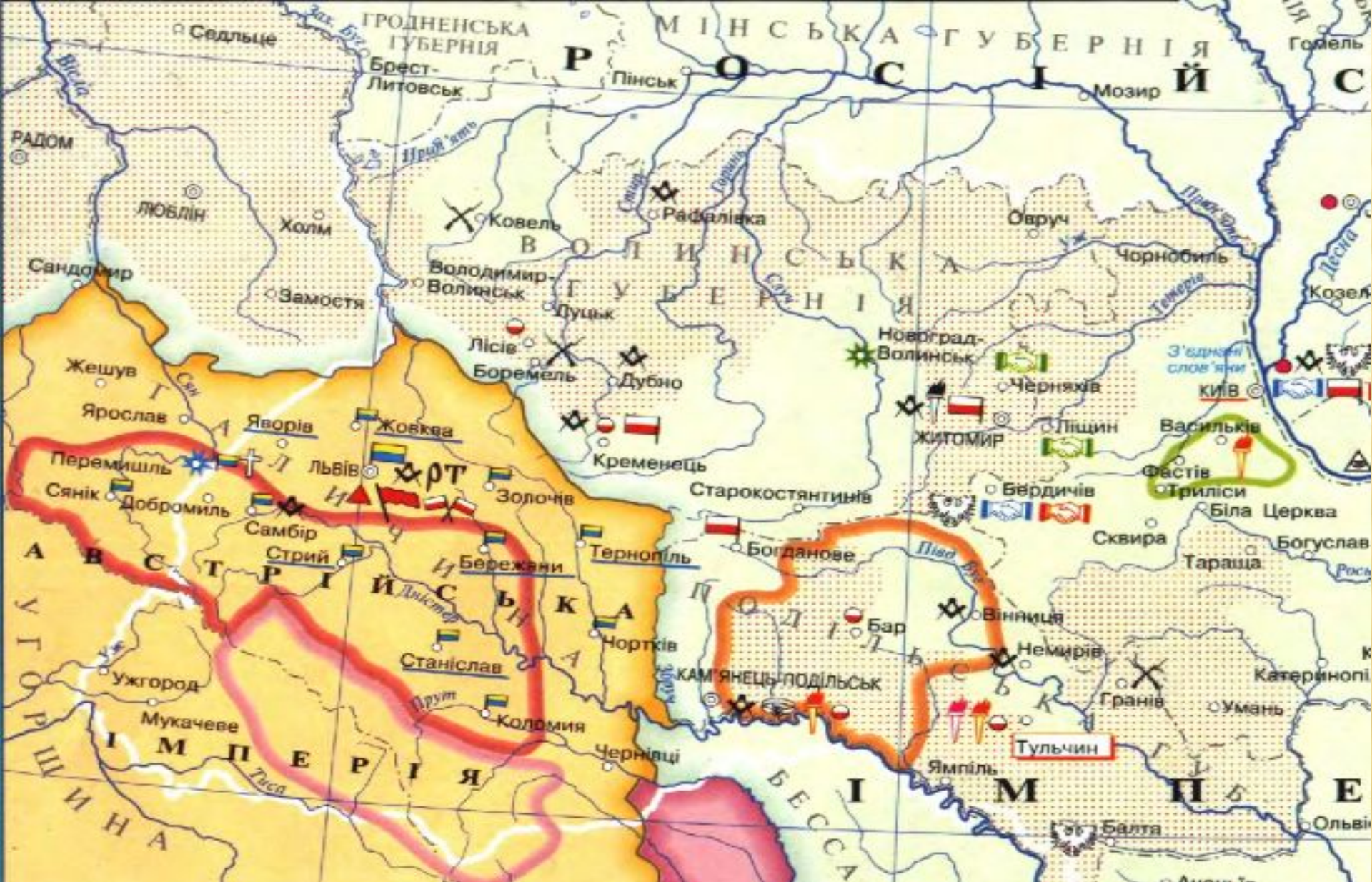
«За нашу і вашу свободу»

План дій

- Створення національного уряду;
- відновлення Польщі в кордонах 1772 р.;
- питання про скасування кріпацтва не ставилося;
- Україну планували включити до Польської держави (тому підтримки серед українців вони не отримали)

Підсумки

- Розгромлене російськими військами;
- починається масова русифікація Правобережжя;
- повстання сприяло активізації прогресивних сил в Україні

- Польське повстання 1830 – 1831 рр.
- Райони дій повстанців
 - Місця діяльності польських таємних товариств
 - Місця боїв повстанців з царськими каральними військами
 - Кінні козацькі полки, сформовані для боротьби з повстанцями (кожен значок дорівнює одному полку)

ЗАКРІПЛЕННЯ

- ? Якими причинами можна пояснити наявність в Україні російської та польської течій у суспільно – політичному русі?
- ? Чи правильно буде стверджувати, що вони користувалися масовою підтримкою українського населення?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- ? Опрацювати §8;
- ? повторити §3 - 7
- ? Опрацювати матеріал до уроку узагальнення (с.75 – 81);
- ? Виконати завдання контурної карти